

EGLUTÈ

OCTOBER

1995

SPALIS

Vol. 46 / Nr. 8

EG L U T Ė

SPALIS / OCTOBER / 1995 Vol. 46 / Nr. 8

TURINYS

- 1 JAV LB ŠVIETIMO TARYBA
- 2 RIEŠUTUKAI IR DANTUKAI – Viktoras Šimaitis
- 3 SARGIO BURKIO ĮVYKIAI – Audra Adomėnaitė
- 8 KLAUSTUKAI – Dalia Teišerskytė
- 12 IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO
- 16 DAINA BE VARDŲ – Jonas Minelga
- 17 TIKIU
- 19 PADĖK BŪTI TEISINGAM – Liūda Rugienienė
- 20 AR ŽINAI?
- 22 IŠ ISTORIJOS LOBYNO
- 24 LIETUVOS PRAEITIS, DABARTIS IR ATEITIS – Audra Kazlauskaitė
- 26 SPORTAS – Edvardas Šulaitis
- 29 GALVOSŪKIAI
- 31 JUOKŲ MAIŠELIS
- 33 EILĖRAŠTIS – Justinas Marcinkevičius

Viršelis: Baltijos Udrytės

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Redakcinis kolektyvas

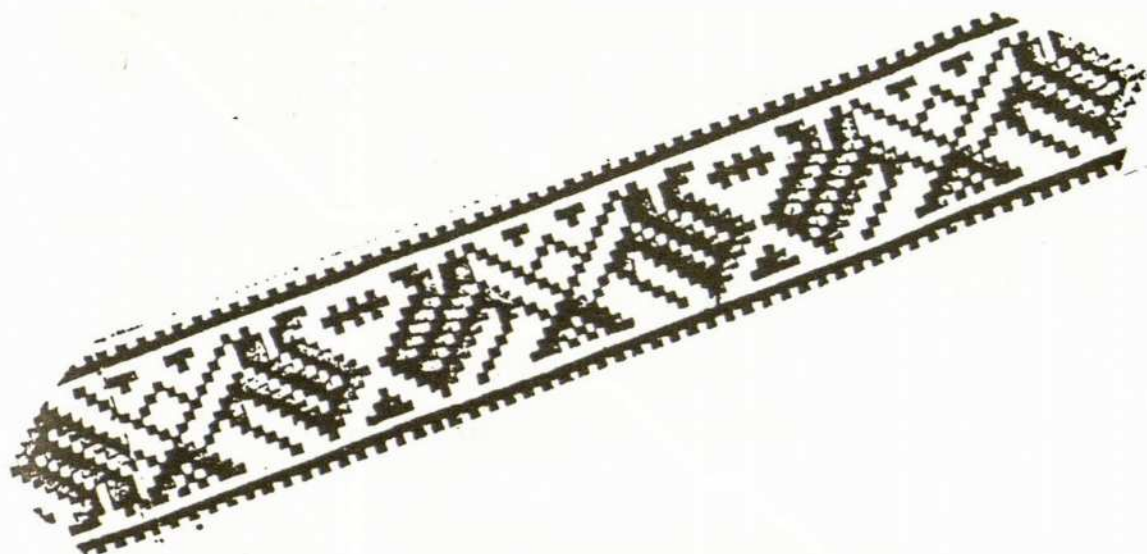
LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

KOREKTORĖ: Regina Kučienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTĖ, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.
Printed by DRAUGAS, Chicago, IL 60629.

MIELI SKAITYTOJAI,

p. Nijolė Nausėdienė, iki šiol redagavusi šį žurnaliuką, pasitraukė iš redaktorės pareigų. JAV LB Švietimo taryba reiškia padėką už įdėtą darbą ir pastangas. Mes linkime Jai sėkmės tolimesniuose darbuose.

Šis EGLUTĖS numeris yra paruoštas Reginos Kučienės. Sudarytas kolektyvas ruoš ateinančias EGLUTES. Redakcijos kolektyvas įveda naujus skyrelius, kaip: sporto, istorijos, tautosakos, tautodailės ir kt.

Raginame mielus skaitytojus prisidėti savo gabumais į EGLUTĖS žurnalo turšinimą.

JAV LB Švietimo taryba

Riešutai ir dantukai

Dievas davė dantukus,
Jais kramtau riešutukus,
O bobutė be dantų,
Neįkanda riešutų.

– Bobutėle, pasenai,
Kur danteliai, ar žinai?
Riešutėlių daug kramtei
Ir po vieną išbarstei?...

– Vytautėli, tai tiesa,
Bet dainelė ne visa:
Jei per daug kramtysi tu,
Pats paliksi be dantų.

Štai turiu tau spaustukus:
Traiškyk jais riešutukus.
Pamėginsi – tuoj patiks,
Ir sveiki dantukai liks!

Viktoras Šimaitis

MŪSŲ KŪRYBA

SARGIO BURKIO ĮVYKIAI

Buvo graži diena. Oras šiltas ir vėjuotas. Ponios Dryžienės sūnelis, Rainiukas, nekantriai prašė jos:

– Mamyte, ar aš galėčiau truputį kieme pažaisti? Aš niekur toli neisiu.

Dryžiene pagalvojusi atsakė:

– Gerai, sūneli, bet niekur iš kiemo neik. Nėra saugu vienam po gatves vaikščioti.

– Ačiū, mamyte! – ir Rainiukas linksmi nubėgo į savo kiemą pažaisti. Bežaisdamas mažu sviediniu, jis staiga išgirdo silpną cypsėjimą kaimyno garaže. Būdamas labai smalsus kačiukas, panoro sužinoti kas ten cypė, tai nulėkė pažiūrėti. Priėjęs prie didelių ir atdarų garažo durų pamatė, kad ten kaimyno mašina stovėjo. Cypsėjimas pagarsėjo, bet Rainiukas nieko nematė. Lėtai įslinko į garažą ir atsitūpė po mašina. Kai akytės priprato, tai jis dešiniajame garažo kampe pastebėjo kažin ką judant, bet tą patį akimirksnį garažo durys staiga užsidarė. Iš išgąščio Rainiukas pradėjo garsiai mykti, bet niekas jo neišgirdo.

Pradėjo temti. Ponia Dryžienė, paruošusi vakarienę, išėjo į kiemą kviešti Rainiuką į namus. Tuščias kiemas!

– Tai kur galėjo Rainiukas išeiti? Juk buvau jam pasakiusi taisykles.

Susirūpinusi motina pradėjo ieškoti aplink namus savo vaikelio, bet niekur nerado. Po pusvalandžio, kai visai sutemo, Dryžienė grįžo labai išsigandusi, kad jos sūnus Rainiukas vis dar negrižęs. Tuoj pasiėmė telefono knygą ir pradėjo ieškoti seklių įstaigos telefono numerį. Staiga akys pastebėjo:

Sargis Burkis:
profesionalus seklys
Patarnaus visiems
Tel.: 422-1212

Ponia Dryžiene suprato, kad šis įdomus tipelis, tur būt gudrus katinas, padės jai surasti Rainiuką. Ji tuojau išsuko tą numerį ir telefonas suskambėjo.

Tuo pačiu laiku Sargis Burkis, išmintingas didelis šuo, tik išsprendęs naujausią mįslę, labai patogiai sėdėjo savo mėgiamiausioje ir minkščiausioje kėdėje. Sausainiai ir karšta riešutinė arbata stovėjo šalia jo ant staliuko. Jis mąstė kokią filmą ši vakarą žiūrėti. Staiga suskambėjo telefonas.

– Kalba Sargis Burkis, detektyvas perfekto, – atsiliepė jis.

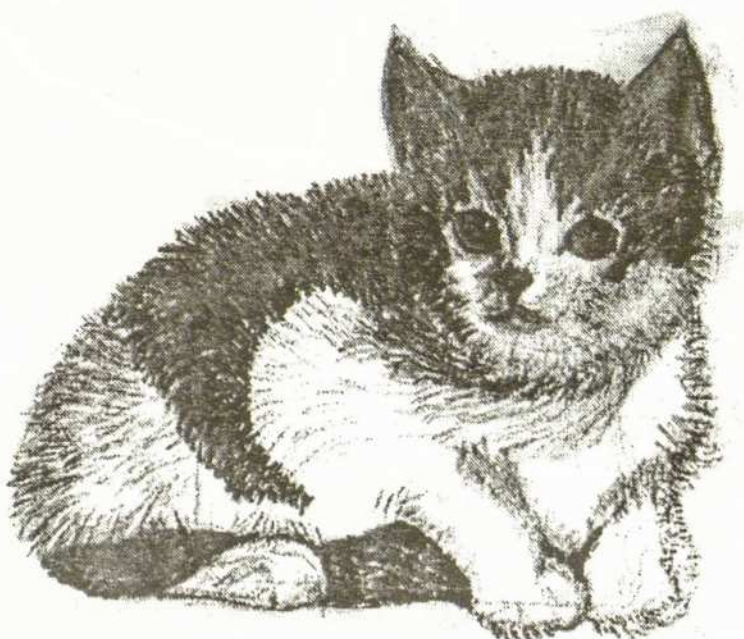
– Labas! Mano vardas yra ponia Kleopatra Dryžienė. Man reikalinga jūsų pagalba. Mano sūnelis Rainiukas ši vakarą dingo. Ar

jūs galėtumėte man padėti jį surasti?

– Žinoma! Tik duokite man savo adresą ir aš atvažiuosiu rytoj anksti. Dabar jau yra per vėlu pradėti ieškoti Rainiuko. Bet rytoj, aš garantuoju, Sargis Burkis jums gerai patarnaus.

– Gerai, – atsakė Dryžienė. – Mano adresas yra 3211 Burk-Burk gatvė.

Dryžienė užkabino ragelį, bet užmigti negalėjo visą naktį.

Sekantį rytą Sargis Burkis anksti atsikėlė ir atsiprausė kiemo baseine. Po to jis užsidėjo gerą kaklaraištį, įlipo į savo mažą raudoną Folksvagoną ir išvažiavo pas p. Dryžienę. Pagaliau surado teisingą adresą ir pasibeldė į duris. Kai durys atsidarė, Sargis ir ponija Dryžienė atšoko keleta pėdų atgal, bet ne vienas iš jų nepabėgo. Staiga ji suprato, kad Sargis Burkis ne katinas, bet šuo. Ji taip pat pagalvojo: jei noriu Rainiuką surasti, tai turiu pagalbos

visur ieškoti. Dryžienė apsisprendė šio didelio šuns negązdinti, o Sargis Burkis pagalvojo: kaip galėjau nesuprasti, kad prašoma pagalba iš kačių šeimos? Ar aš pervargęs vakar buvau? Bet jei pažadėjau, tai dabar turiu pažadą išpildyti. Ir Sargis prakalbino p. Dryžienę:

– Labas rytas! Aš būsiu Sargis Burkis, profesionalus detektyvas. Mes vakar vakare kalbėjomės.

– Labas, ponas Burki! Malonu susipažinti. Prašom į mūsų kiemą. Aš jums parodysiu kur Rainiukas buvo paskutinį kartą, – ir nuvedė Sargį į kiemą.

Po kelių minučių, kai Sargis baigė apžiūrėti kiemą ir apylinkę, jis paklausė Dryžienės:

– Ar Rainiukas pripratęs vienas pereiti į kitą gatvės pusę?

– Ne, Rainiukas niekada neitų per gatvę į Baltdančio Volfango namus, – garsiai „atburkavo“ Dryžienė.

– Gal pasislėpė ar pakliuvo į kaimyno garažą? – dalijosi mintimis Sargis.

– Aš nežinau, bet visaip gali būti. Einam pas kaimyną pakalbėti, – pritarė Dryžienė ir pradėjo paskui Sargį gatve bėgti į kitą pusę. Garažo durys buvo uždarytos, tai reikėjo eiti ir prašyti Baltdančio Volfango, kad jas atidarytų.

Sargis Burkis pasibeldė į Baltdančio duris. Pats Baltdantis priėjo prie durų, o ponė Dryžienė, stovėdama už Sargio, išsigando Baltdančio didumo ir pikto balso. Sargis drąsiai prisistatė prašydamas:

– Ar jūs galite atidaryti savo garažo duris? Mes manome, kad mažas Rainiukas, jūsų kaimynės Dryžienės sūnelis, gali ten būti.

– Mielai, – atsakė Baltdantis ir atidarė garažo duris. Sargis Burkis ir Dryžienė greitai išoko į garažą ir pamatė labai įdomų vaizdą. Rainiukas, atsigulęs ant žemės, glostė septynias pelytes ir su jomis žaidė, o pelyčių mamytė šalia sėdėjo ir stebėjo. Pasirodė, kad pelytės priėmė Rainiuką į savo tarpą. Rainiukas, norėdamas miego, užmigo šalia pelyčių.

Štai, ir užsibaigė sėkmingai mįslė. Sugrįžęs į savo įstaigą, Sargis Burkis patogiai atsisėdo su dėže sausainių ir karštos arbatos indeliu, galvodamas: „Reikėjo mažo katinėlio, kuris įrodė, kad visi gyvulėliai gali taikoje gyventi, jei tik atsiranda proga.“

Audra Adomėnaitė

Maironio lit. mokyklos, 7 sk. mokinė

Klaustukai

Dalia Teišerskytė

Iš kur atsirado dryžuotas tigriukas?
Kaip saulę išvydo baltmargis kačiukas?
Kodėl mano tėtei užaugo barzda?
Iš ko padaryta senelio lazda?

Iš kur atsirado sparnuoti paukščiukai?
Kodėl per pievutę krypuoja ančiukai?
Kodėl šiandien rytą prakiuro dangus?
Kas bus, jei ir žemė štai šitaip prakiurs?

Kasdieną po šimtą po šimtą klaustukų!
Tikriausiai nuo jų man iškrito dantukai...
– Užauk tu greičiau, – tyliai prašo manęs
Senelis, močiutė, tėtukas, mama.

Iliustravo Darius Bulanavičius

KAIP ATSAKYTI

Vytukas, kaip ir kiekvieną dieną, kartu su draugais autobusu važiavo į mokyklą. Šį sykį jis nesikalbėjo su savo geriausiu draugu Tomu, bet buvo užsigalvojęs. Jis prisiminė Marių.

Marius buvo vienas iš jo klasiokų. Daugeliui jis buvo daugiau negu klasiokas. Jis buvo jų idealas. Marius visada turėjo gauti tai, ko jis norėjo, kitaip – jis primušdavo ar prieš kitus berniukus pajuokdavo. Vytukui primušimas nebuvo jau toks baisus dalykas, bet jis negalėjo pakeisti, kai iš jo draugai šaipėsi.

Pradžioje Marius tik mažus dalykėlius darė: pinigus „pasiskolindavo“ arba namų darbus nusikopijuodavo. Bet dabar jis perėjo prie daug rimtesnių dalykų – narkotikų platinimo. Jau du Vytuko draugai pradėjo narkotikus vartoti, nes Marius juos privertė. Vytukas žinojo, kad tai yra nesveika ir, kas svarbiausia, jis net nenorėjo to daryti. Vytukas nebuvo tikras ar galės prieš Marių atsilaikyti. Jis žinojo, kad anksčiau ar vėliau ateis ir jo eilė, todėl meldėsi, kad dar nebūtų šiandien.

Tą rytą Marius Vytuko neužkalbino. Vytukas labai džiaugėsi. Laukdamas nusipirkti priešpiečių, jis su Tomu kalbėjo apie naujas pamokas. Prieš juos į eilę įlindo Marius, nors turėjo eiti į eilės galą. Vytukas nieko nesakė ir kantriai slinko toliau. Jis matė kaip Marius įsidėjo „hamburgerį“ į savo lėkštę. Vytukui geriau patiko dešrelės, ir jis vieną paėmė.

– O, žiūrėkite, Vytukas ima dešrelę! Kas atsitiko, ar „hamburgeris“ yra per didelis šitam vaikeliui? – išgirdo Mariaus balsą. Vytukas matė, kaip visų galvos sukosi į jį su pašaipa. Jis

greitai padėjo dešrelę į vietą ir pasiėmė „hamburgerį“.

Tą dieną Marius jo daugiau neužkabino, tačiau Vytukas žinojo, kad Marius vistiek laimėjo.

Vakare, kaip visada, mama atėjo į kambarį pasakyti labanaktis. Vytukas nusprendė pasakyti jai apie šios dienos įvykį. Mama kantriai išklausė ir, kai Vytukas viską išaiškino, tarė:

– Sūnau, dabar tu turėsi išmokti ko daugelis nesupranta. Visai nesvarbu ką kiti galvoja ar daro, bet svarbu, kaip tu galvoji, kas yra teisinga. Jie gali tave pašiepti, bet giliai širdyje žinos, kad tu teisus. Net jei atrodys, kad tu pralaimėjai, teisybė vistiek gale laimės.

Vytukas tą naktį dar ilgai apie tai galvojo. Pagaliau nusprendė, kad jis Mariui nepasiduos.

Sekantį rytą jis papasakojo Tomui ir kitiems draugams apie savo pokalbį su mama. Jie visi su tuo sutiko. Bet taip pat jis žinojo, kad Mariui tą patį pasakyti bus daug sunkiau.

Per priešpiečius Marius ir vėl įstojo į eilę prieš juos. Vytukas sušnibždėjo, jog tai nėra Mariaus vieta ir neturėtų taip elgtis. Atrodo, kad Marius jo neišgirdo. Bet kai atėjo Mariaus eilė, jis pasiėmė „hamburgerį“, o Vytukas – dešrelę. Vėl sekė pašaipos. Vytukas išdidžiai, lyg niekas iš jo nesijuoktų, praėjo pro visus su dešrele savo lėkštėje. Mama buvo teisi – pašaipos sustojo. Ir nors Marius nebuvo labai laimingas, Vytukui daugiau nieko nesakė.

Pasibaigus pamokoms, Vytukasėjo pas Tomą. Užsigalgojęs apie atsiekimus mokykloje, jis linksmi žygiavo šaligatviu. Tik staiga Marius su kitais keliais berniukas pastojam kelią. Jie visi turėjo rankose cigaretes. Vytukas iš to suprato, ko jie norėjo. Marius

žengė pirmyn ir tarė:

– Tai, užsispyrėliau, ar norėtum susitaikyti? Še, ir tau cigaretę duosiu.

Ir atkišo ranką su cigarete.

– Ne, ačiū! Aš nerūkau, – Vytukas atsakė nedrąsiai.

Marius garsiai nusijuokė. Jį pasekė ir kiti.

– Ar girdėjote? Šitas vaikelis nerūko! Tai gal tu ir iš bonkutės pieną geri?

– Ne, – tarė Vytukas. – Jeigu tu galvoji, kad rūkimas tave padaro vyru, tai klysti. Jei tu būtum subrendęs, tai žinotum, kad cigaretes ar narkotikus nėra sveika vartoti. Ir aš esu tikras, kad tavo draugai su manim sutinka.

Vytautas net pats netikėjo, kad tai jam išsprūdo. Mariaus veidas keitėsi.

– Nenori – nereikia, – tarė Marius ir nuėjo sau. Jį pasekė keli berniukai, bet du pasiliko. Vienas iš jų priėjo prie Vytuko ir tarė:

– Ačiū! Aš jau seniai nenorėjau su Mariumi draugauti ar rūkyti, bet vis bijojau jam priešintis. Tai, ką tu pasakei, yra tiesa. Aš niekad daugiau Mariaus neklausysiu.

Kitas berniukas jam pritarė. Tada jie nuėjo, o Vytukas pradėjo eiti Tomo namų link.

Marius daugiau Vytuko ar jo draugų neužkabino. Vytukas išmoko, kad turi elgtis pagal savo galvojimą, o ne pagal tai, ką visi kiti daro.

Deimantė Žukaitė
Maironio lit. mokyklos (Lemonte)

IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO

Padavimas

Apie Gedimino sapną, Vilniaus įkūrimą

Vieną kartą Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas išvyko medžioti. Ir randa ties Vilnios upe gražų kalną. Ant jo užtinka didžiulį žvėrį, taurą. Užmuša jį ant to kalno, kuris ir dabar tebevadinamas Taurakalniu.

O kad buvo labai vėlu grįžti, jis sustojo Šventaragio slėnyje ir čia apsinakvojo.

Tenai miegodamas jis susapnavo. Ant kalno, kuris buvo vadinamas Kreivuoju, stovi didžiulis geležinis vilkas. Jame staigia tarytum šimtas vilkų.

Pabudo kunigaikštis iš miego ir tarė savo žyniui Lizdeikai:

— Sapnavau keistą sapną.

Ir papasakojo jam viską, kas sapne buvo pasirodę.

Tasai žynys Lizdeika tarė:

— Didysis kunigaikšti, geležinis vilkas reiškia, kad sostinė čia stovės. O staugimas jo viduje – tai garsas apie ją sklis po visą pasaulį.

Ir didysis kunigaikštis Gediminas tuoj rytojaus dieną pasiuntė žmonių. Ir įkūrė vieną pilį Šventaragyje, o antrą – Kreivajame kalne. Ir toms pilims davė Vilniaus vardą.

Tuoj ir rytoj

Pasakėčia

A. Matutis

Trys vaikiukai
Pelėdžiukai
Ant šakos susėdo,
Juos visokių
Mokslų moko
Motina pelėda.

— Parašykite
Ant lapo
A ir B, vaikeliai...

— Ū mamyte,
Skauda snapą!...

— Man nagelį
Gelia!
— Nerašykim
Raidžių tuoj —
Parašysime
Rytoj!...

— Tai skaitykime, —
Pasakė
Motina pilkoji.

—Man, mamyte,
Skauda aki!...
— Man, mamyte,
Koją!...

—Neskaitykim
Mama, tuoj...
Paskaitysime
Rytoj...

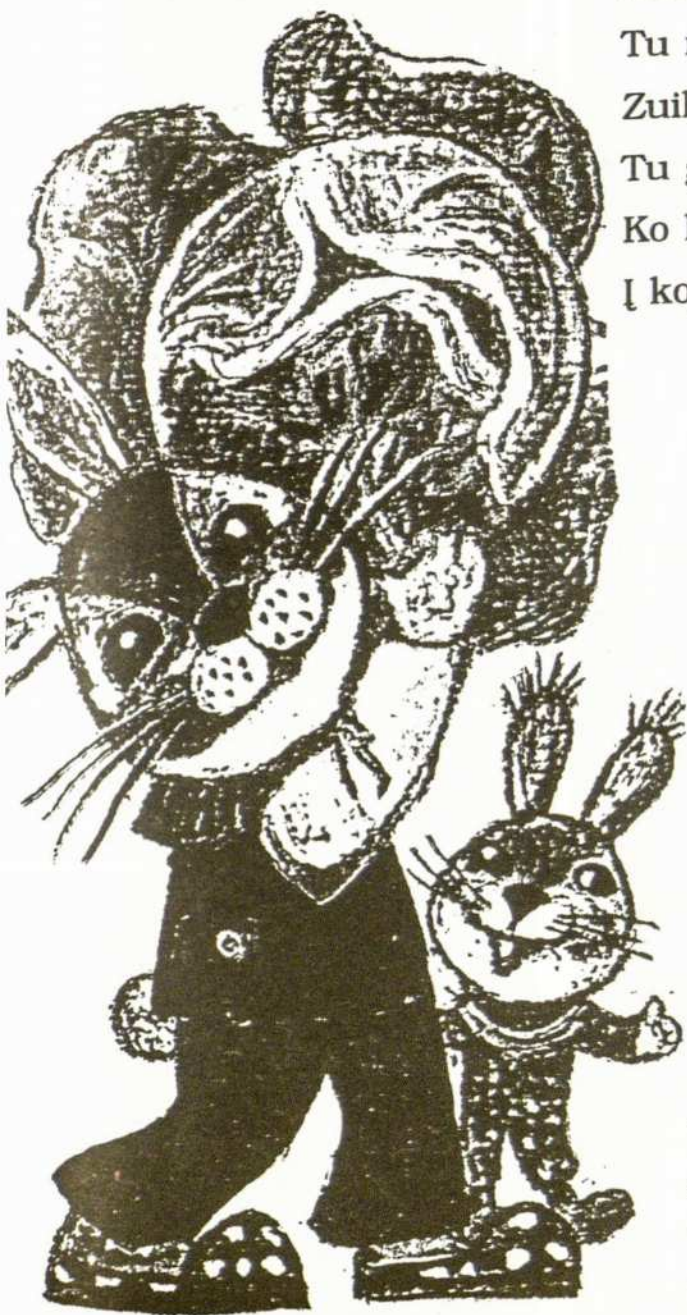
Atnešė pelėda
Pelę.
Atsisėdo
Į pušelę.

Pelėdžiukai
Net pašoko:
— Duok, mamyte,
Pelę tuoj!...

Bet dabar...
Pilka mama
Šūkteli
Nulėkdama:
—Pelę
Gausite
Rytoj!

ZUIKELIS

Lietuvių liaudies ratelis

Zuikeli puikeli,
Tu mažiausysis,
Zuikeli puikeli,
Tu gražiausysis.
Ko lindai, ko tu šokai
Į kopūstų daržą.

Nei šen, nei ten
Dabar neišlįsi,
Zuikeli pilkas,
Tavo kojos ilgos,
Ausys stačios,
Akys plačios,
Dantys kaip vargonai.

Vaikai sustoja ratu, susikabina rankomis ir, eidami ratu, dainuoja. Vienas vaikas vaikšto rato viduryje. Dainuojant „Nei šen, nei ten...“, jis turi susirasti tarpą tarp vaikų ir iš rato išlįsti. Tie stengiasi neišleisti.

DAINA BE VARDŲ

Jonas Minelga

— Matai, Matai,

Dingo batai!

— Dingo batai? Na, nerėk,

O po lova pažiūrėk!

— Daina, Daina,

Kas ten eina?

— Eina senis su barzda,

Žemę remia jo lazda.

— Rūta, Rūta,

Kas ten kruta?

— Voras tinklą baigia aust,

Musei linki dar pasnaust.

— Rima, Rima,

Miegas ima!

— Jei užgimęs miegaliu,

Tau padėti negaliu.

Senasis Testamentas

PRADŽIŲ PRADŽIOJE

Dievas sukūrė dangų ir žemę, tačiau žemė skendėjo gūdžioje tamsoje. Viešpats žinojo, kad jo galybėje žemės grožis. Jis sukūrė šviesą ir atskyrė ją nuo tamsos, pavadindamas šviesą diena, o tamsą – naktimi. Tai buvo Pirmoji diena, ir taip prasidėjo laikas.

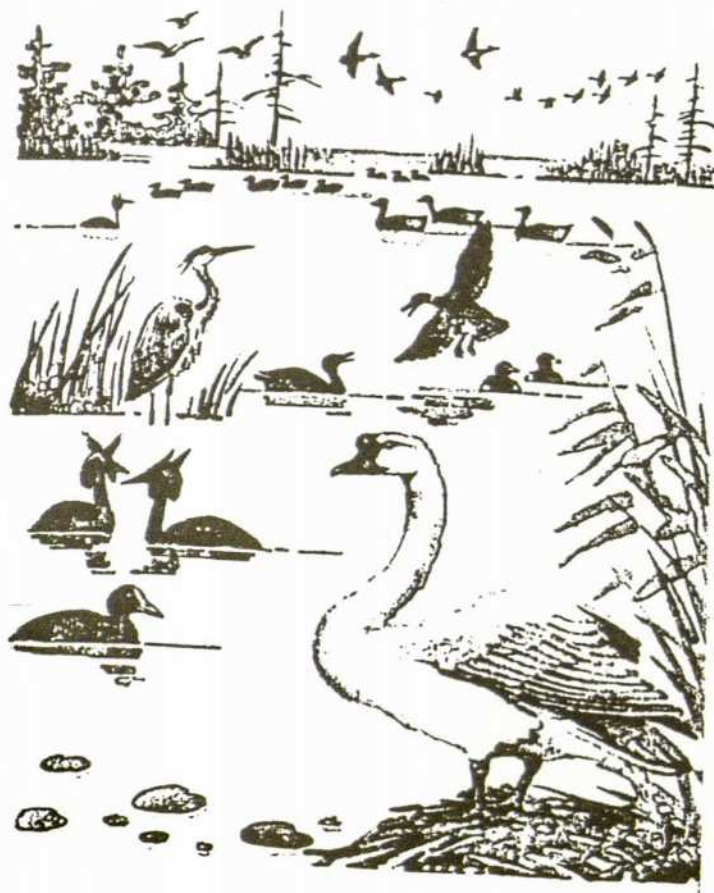
Viskas plūduriavo vandenyje. Dievui ištarus „Tepasidaro tvirtuma tarp

vandens ir teišskiria vanduo nuo vandens", vandenys pasidalino: dalis jų išgaravo ir virto debesimis, kiti pasiliko žemėje. Ore atsirado tarpas arba tvirtuma, ir Dievas pavadino ją dangaus skliautu. Tai įvyko **Antrąją dieną**.

Dievas sakė: „Tesusirenka vandenys vienon vieton ir teatsiranda sausuma". Sausumą Jis pavadino žeme. Tai buvo **Trečioji diena**. **Ketvirtąją dieną** pasirodė žiburiai. Saulė švietė dieną, mėnuo – naktį, žvaigždės žibėjo žemei.

Penktąją dieną Didysis Kūrėjas džiaugėsi ir ilsėjosi. „Čia gera gyventi, – mąstė Jis, žiūrėdamas į marių bangas, – aš sukursiu žuvis, kurios plaukys vandenyje, ir paukščius, katrie skraidys ore". Ir tapo pagal Jo žodį.

O **Šeštąją dieną** žemėje atsirado įvairūs gyvūnai. Dievas laimino juos ir kalbėjo: „Teduoda žemė gyvas būtybes".

PADĖK BŪT TEISINGAM

Liūda Rugienienė

Ak, Dieve,
aš ne visada
sakau teisybę.
Būna taip, kad mama,
ypač mama, tėtė
ar kiti suaugę
manęs paklausia
paprasto dalyko,
o aš imu ir pameluojau...
Turbūt todėl,
kad labai noriu
išvengti nemalonumų.
Vėliau blogai
jaučiuosi —
kam gi reikėjo
pameluoti?
Gailestingasis Dieve,
padėki būt teisingam.

ar žinai?

DYGLIAKIAULĖ

Indėnų skanėstas

Dygliakiaulė – angliškai porcupine – kartais žmonių klaidingai vadinama ežiu, gyvena senojo ir naujojo pasaulio miškuose. Ji priklauso graužikų būriui, o ežys – vabzdžiaėdžiams.

Kitų pasaulio šalių stambios dygliakiaulės gyvena žemėje išraustuose urvuose, o Kanados ir Amerikos šiaurės rytų dvi dygliakiaulių rūšys puikiai moka lipti, ir dienos metu dažnai laikosi net medžių viršūnėse, kur ėda švelnias šakeles ir lapus.

Šiaurės Amerikos dygliakiaulės yra maždaug 3 pėdų ilgio, įskaitant 6 inčų uodegą, ir sveria apie 15-20-35 svarus. Jų kūną dengia juodi plaukai, kurių pluošteliai visur, išskyrus snukį ir pilvą, suauga į dyglius. Dyglių yra apie 30 tūkstančių, jų ilgis 2-3 inčiai, spalva gelsvai balta juodu galiuku. Kadangi dygliai maišosi su juodais plaukais, tai gyvūnas atrodo juodai baltas. Viena tų rūšių turi žalsvai geltonus vietoje juodų plaukų ant galvos.

Nagai stiprūs, riesti; uodega trumpa, plati.

Dygliakiaulė žiemą nemiega. Jos namai yra urvas žemėje arba uoksas medy.

Jos gyvenimo ilgis nuo 6 iki 10 metų. Ji gerai plaukia.

Jaunikliai – jų paprastai atsiranda vienas per metus – gimsta pėdos ilgio, sveria svarą ir yra plaukuoti ir spygliuoti. Po savaitės jie jau pradeda savo savarankišką gyvenimą. Vasarą minta lapais, šakelėm, uogom ir sėklom, o žiemą švelniom šakelėm ir medžių brazdu, t.y., sultingu sluoksniu tarp žievės ir medžio kietumo.

KAIP GUDRUOLĖ GINASI?

Ežio dygliai aštrūs, bet dygliakiaulės dygliai daug pavojingesni: jie turi savotiškas užbarzdas gale, kaip meškerės kabliukai. Tos mikroskopinės užbarzdos, ką nors palietusios, tartum sprogsta ir taip įkimba, kad ištraukti dyglių be žaizdos neįmanoma. O be to, užbarzdos kas sekundę vis giliau ir giliau įtraukia dyglį į svetimą kūną.

Spygliai lengvai išsineria ir įkimba, sukeldami baisų skausmą; kuris nekartą baigiasi nukentėjusio mirtim.

Dauguma priešų vengia tokio pavojaus, bet kartais alkis juos verčia pamiršti atsargumą. Gudruolei lapei yra pasisekę apversti dygliakiaulę ant nugaros ir išėsti jos vidų. Bet vienas kiaunių šeimos žvėris – fišeris – yra aršiausias dygliakiaulės priešas: jis sugeba prieiti prie jos iš šono ir ją nugalabyti. Net jos spygliai jam nekenkia – jis juos ryja kaip cirko fakyras.

Dygliakiaulės mėsa labai skani. Tą gerai žinojo indėnai ir ją užmušdavo kuokomis. Mėsa suvalgydavo, o spyglius net įausdavo į savo gražiuosius audinius ir mokasinius.

Šį gyvuliuką patartina palikti ramybėje, jos dygliai yra skausmingi.

P.P.

IŠ ISTORIJS LOBYNO

LIETUVIAI

Lietuvių tauta gyveno prie Baltijos jūros ir kalba lietuvių kalba. Turi savo valstybę. Karai ir kitos nelaimės dalį lietuvių privertė palikti savo kraštą ir keliauti į svetimas šalis – Ameriką, Australiją, Kanadą, Pietų Ameriką. Kai Sovietų Sąjunga 1940 metais okupavo Lietuvą, daug žmonių buvo ištremta į Sibirą. Bet lietuviai ir svetur gyvendami nepamiršo savo tėvynės, išmokė savo vaikus lietuvių kalbos. Iš viso yra keturi milijonai lietuvių. Nuo senų laikų lietuvių tauta garsėjo gražiomis dainomis, margais audiniais, medžio drožiniais. Yra daug lietuvių žymių menininkų, mokslininkų ir sportininkų.

IŠ KUR KILĖS LIETUVOS VARDAS?

Gyvename prie upių, ežerų, miškų ir dažnai nenusimąstome, iš kur kilę jų vardai. Daugeliui jų dar žiloje senovėje vardus davė jų protėviai. O kokia mūsų tėvynės Lietuvos vardo kilmė? Juk sakoma: „Čia Lietuva – čia lietus lyja...“ Kai kas net galvoja, kad Lietuvos vardas kilęs nuo žodžio „lietus“.

Dauguma mokslininkų mano, kad vardą LIETUVA davė Lietuvos upelis, tekantis netoli senosios Lietuvos sostinės Kernavės. Dar Lietuvos vardas siejamas su senoviniu žodžiu „lieta“, reiškiančiu jungimąsi, liejimąsi, vienijimąsi.

LIETUVA

Plotas – 65.3 tūkst. kv. km

Gyventojų skaičius – 3,8 mil.

Sostinė – Vilnius

Nors įprasta sakyti, kad Lietuva – nedidelė šalis, tačiau Europoje yra nemažai už ją mažesnių valstybių; tai – Latvija, Estija, Olandija, Belgija, Liuksemburgas ir daug kitų dar mažesnių valstybių.

LIETUVOS PRAEITIS, DABARTIS IR ATEITIS

(Išpūdžiai po apsilankymo Balzeko lietuvių kultūros muziejuje)

Senovės lietuvių gyvenimas buvo paprastas. Gyvenamieji namai buvo uždengti šiaudiniais stogais. Kieme būdavo tvartas gyvuliams, ir šulinys vandeniui. Iš viso gyvenimas buvo gan primityvus. Žmonės buvo pagonys ir tikėjo į gamtą ir jos tverinius.

Kryžiuočiai vis grąsino Lietuvai, reikalaudami krikščionybės įvedimo. Tik Vytautui valdant, kryžiuočiai buvo sunaikinti t.y. 1410 metais Žalgirio mūšyje.

Nors Lietuvoje buvo daug kunigaikščių, bet karaliumi buvo tik vienas Mindaugas. Po Mindaugo daugiau nebuvo karalių, o jis, su visa šeima, buvo nužudytas.

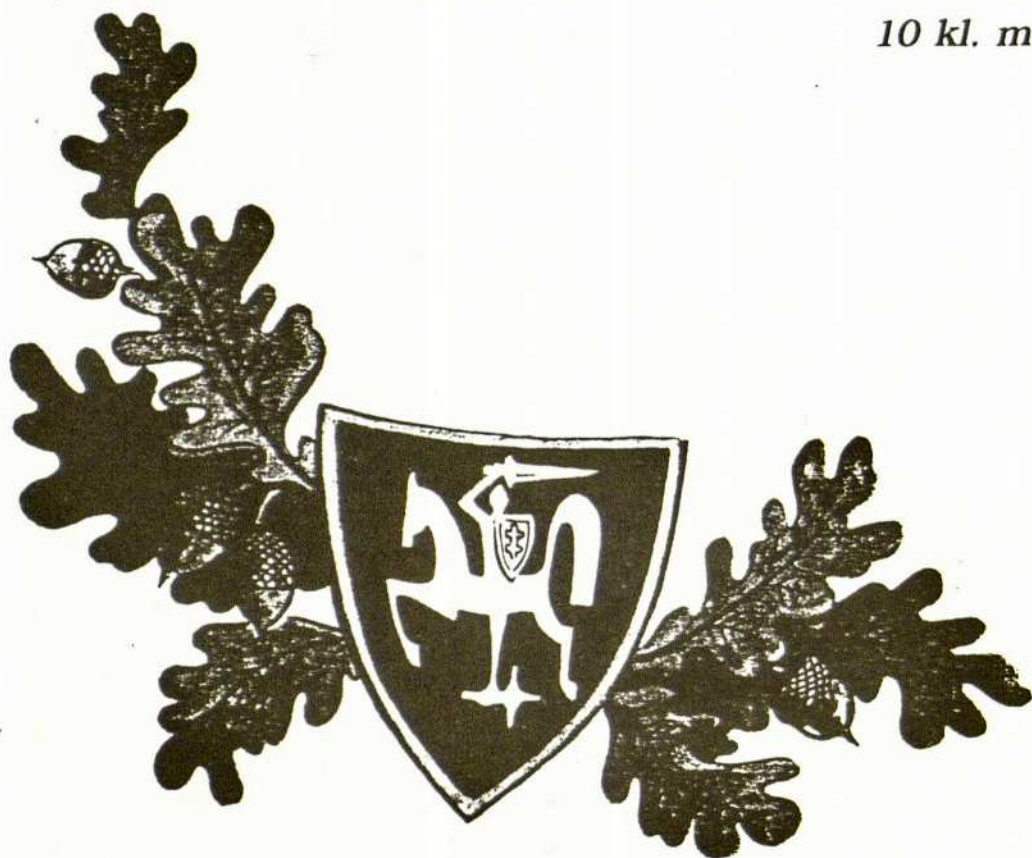
Lietuvos pinigai buvo litai ir centai. Lietuvių kalbą ir žinias platino laikraščiai, kai „Varpas“, „Vairas“ ir kt.

Lietuvą valdė šie prezidentai: Aleksandras Stulginskis, Kazys Grinius, Antanas Smetona. Vytautas Landsbergis buvo vadinamas prezidentu, bet tikrai jis buvo Aukščiausios Tarybos pirmininkas. Dabartinis Lietuvos Respublikos prezidentas yra Algirdas Brazauskas.

1991 m. sausio 13 Lietuvoje vyko didelė demonstracija, kurioje žuvo keturiolika žmonių. Okupantų tankai puolė nekaltus lietuvius. Tuo metu prof. Vytautas Landsbergis su Sąjūdžiu valdė Lietuvą. Ta naktis buvo ir baisi, ir bjauri. Pasitraukęs iš Aukščiausios Tarybos pirmininko pareigų, V. Landsbergis parašė knygą „Atgavę Viltį“, kurioje sudėti anksčiau rašyti straipsniai, kalbos.

Dabar lietuvių kalba, žmonės, kultūra yra pasklidusi po visą pasaulį. Amerikoje tautos dvasia yra išlaikoma per Lietuvių Bendruomenę, lituanistines mokyklas, organizacijas, knygų leidyklas, tautinių šokių grupes ir t.t. Maironio lituanistinėje mokykloje yra įsisteigęs istorinis būrelis, pasivadinęs „Geležiniu vilku“. Jam vadovauja mokyt. Gražina Sturonienė. Mes susirenkame diskutuoti apie Lietuvos praeitį, dabartį ir ateitį. Į būrelio susirinkimus yra atsilankę žymūs visuomenininkai.

*Audra Kazlauskaitė,
Maironio lit. mokyklos,
10 kl. mokinė*

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

LIETUVA – KREPŠINIO ŠALIS

Dar neseniai viso pasaulio spauda rašė apie Lietuvos krepšininkų puikų pasirodymą Europos krepšinio pirmenybėse. Dalyvaujant 14-kai geriausiųjų Europos krepšinio rinktinių Atėnų mieste Graikijoje, Lietuvos krepšininkai tapo vicečempionais. Kaip finalines rungtynes prieš Jugoslaviją mačiusieji žiūrovai teigia, jeigu ne šališkas teisėjavimas, Lietuvai, be abejo, būtų atitekęs auksas.

Taip pat atsimename prieš trejis metus vykusią pasaulio olimpiadą Barcelonoje, kur viso pasaulio krepšinio rinktinių žaidynėse Lietuva pasipuošė bronza. Šie du laimėjimai nebuvo atsitiktiniai, nes Lietuva nuo senų laikų yra pirmaujanti krepšinyje. Lietuva pirmą kartą yra tapusi Europos čempione prieš 58 metus, kuomet iš Rygos, Latvijos sostinės buvo parvežtas auksas. Auksas buvo laimėtas ir sekančiose pirmenybėse – Kaune 1939 metais. Nuo tada sekė nelemties metai – Lietuvą okupavo komunistai, vėliau vokiečiai, po to vėl komunistai. Pavergta Lietuva negalėjo savo vardu žaisti pasaulinėje arenoje. Tačiau Lietuvos komanda – Kauno „Žalgiris“ ne kartą iškovodavo Lietuvą pavergusiai Sovietų Sąjungai krepšinio čempionų titulą, o vieną kartą net tapo pasaulio klubiniu nugalėtoju. Lietuviai krepšininkai, žaisdami Sov. Sąjungos

rinktinės sudėtyje, dažnai laimėdavo Europos, pasaulio ar olimpinius aukso medalius.

Jeigu Lietuva buvo ir yra pirmaujanti pasaulyje krepšinio žaidime, tai reikia dėkoti Amerikos lietuviams, kurie dar senais laikais šią sporto šaką išpopuliarino. Pirmasis toks vyras buvo Steponas Darius, gimęs Lietuvoje, tačiau visą savo jaunystę praleidęs Amerikoje. Grįžęs į Lietuvą aktyviai reiškėsi įvairiose sporto šakose, taip pat pirmasis parašė platesnį vadovėlį apie krepšinio žaidimą. Šis žymus Lietuvos vyras kartu su kitu lietuviu Stasiu Girėnu mažu lėktuvu pirmieji perskrido Atlanto vandenyną.

Tikrąjį krepšinį vėliau Lietuva pamatė, kuomet 1935 metais Kaunan (tuometinė Lietuvos sostinė) buvo atvažiavusi JAV lietuvių sportininkų delegacija į Pasaulio lietuvių kongresą. Jos sudėtyje buvo Edvardas Kriaučiūnas (vėliau žinomas „Moose“ Krause vardu), Kostas Savickas ir kiti. K. Savickas pasiliko ilgesnį laiką ir buvo vienas iš pirmųjų, kuris Lietuvos pradedančius krepšininkus supažindino su tikruoju krepšiniu – tokiu, koks buvo žaidžiamas krepšinio tėvynėje – Amerikoje. Jis taip pat paruošė vadovėlį apie krepšinį.

1936 m. grįždamas iš olimpinių žaidynių Berlyne, Lietuvon atvyko JAV krepšinio rinktinės žaidėjas Pranas Lubinas, kuris taip pat daug prisidėjo prie krepšinio išpopuliarinimo bei Lietuvos pergalių tarptautinėje arenoje. Tiek 1937 m., tiek 1939 m. Europos čempionu – Lietuvos rinktinės eilėse pagrindą sudarė JAV lietuviai krepšininkai – F. Kriaučiūnas, P. Talzūnas, J. Žukas, P. Liubinas, M. Ruzgys, B. Budriūnas ir kiti. Gaila, bet beveik visų šių krepšininkų jau nėra gyvųjų tarpe.

Per daugelį metų pačioje Lietuvoje išaugo puikių krepšininkų, kurie jau žaidžia geruose JAV universitetuose ir NBA komandose bei Europos valstybėse profesionalų eilėse. Visi, be abejo, esame girdėję apie Šarūną Marčiulionį, kuris jau 1989 m. atvyko į JAV ir žaidė „Golden State Warriors“ klube, o vėliau persikėlė į Seattle „Super Sonics“ komandą. Taip pat girdėjome ir apie Arvydą Sabonį, kurį dar prieš šešerius metus pakvietė Portlando „Trailblazers“ klubas, nors jis, dėl sutarties su Europos klubais, čia pradės žaisti tik šį rudenį. Gerai žinome ir Artūrą Karnišovą, kuris buvo vienas iš geriausių Seton Hall universiteto krepšinio rinktinės žaidėjų. Lietuvos krepšininkų, žaidžiančių Amerikoje sąrašą būtų galima toliau tęsti.

Sekantį kartą parašysime apie Šarūną Marčiulionį, kuris ne tik gerai žaidžia krepšinį, bet ir remia Lietuvos jaunimą, yra įsteigęs krepšinio mokyklą, rūpinasi sergančiais vaikais.

SURASK 15 SKIRTUMŲ!

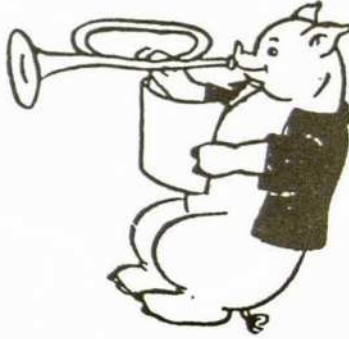

Nupiešė
R. Dagienė

KAS KOKĮ GARSĄ DARO?

Sujunk kiekvieną gyvį su jo daromu garsu.

1. arklys
2. šuo
3. višta
4. katė
5. gaidys
6. gyvatė
7. liūtas
8. vilkas
9. balandis
10. paršiukas
11. pelėda
12. avis

- a. bliauna
- b. ūbauja
- c. kudakina
- d. žviegia
- e. staugia
- f. loja
- g. žvengia
- h. kniaukia
- i. gieda
- j. šnypščia
- k. mauroja
- l. burkuoja

KAS KIENO PORA?

Sujunk kiekvieną gyvį su jo pora.

1. arklys
2. šuo
3. katinas
4. avinas
5. žąsinas
6. jautis
7. gaidys
8. asilas
9. ožys
10. gaigalas

- a. kumelė
- b. katė
- c. antis
- d. ožka
- e. asilė
- f. kalė
- g. avis
- h. žąsis
- i. karvė
- j. višta

Lukas net kojomis trypia:

- Aprenkit, aprenkit mane greičiau!
- Kurgi taip skubi?
- Į darželį! Ten manęs draugai laukia.
- Na, ir ką gi ten darysit?
- Pešimės!

* * *

- Tėveli, tu vakar man neteisingai išsprendei uždavinį.
- Iš tiesų? Kaip nemalonu...
- Nesikrimak. Kiti tėveliai irgi neišsprendė teisingai.

* * *

Ignas pabudo anksčiau negu paprastai. Mama apsidžiaugė:

- Na ir gerai. Tuo į darželį eisim...
- Aš ne tam atsibudau!

* * *

- Močiute, ar Mėnulyje kas nors gyvena?
- Ne, vaikel, ten labai šalta.
- O jeigu radiatorių pasistatytų?...

Ignas mato šiukšlių talpintuve snaudžiančią katę.

— Ir kam žmonės išmetė dar visai gerą katę?

* * *

— Lukai, kas tau veidą taip apdraskė?

— Aš pats.

— Su kuo gi?

— Su tvora.

* * *

Kol mama šnekasi su kaimyne, Mikutis pirmas pribėga prie buto durų.

— Mama, įjunk duris!

— Kaip tai „įjunk“?

— Kaip, kaip! Su rakteliu įjunk!

* * *

Ievutė apžiūrinėja audros išverstą medį.

— Mamyte, ar jis neteko sąmonės?

* * *

Karščiuojančiai Agnei padavė puodelį liepžiedžių arbatos ir sidabrinį šaukštelį.

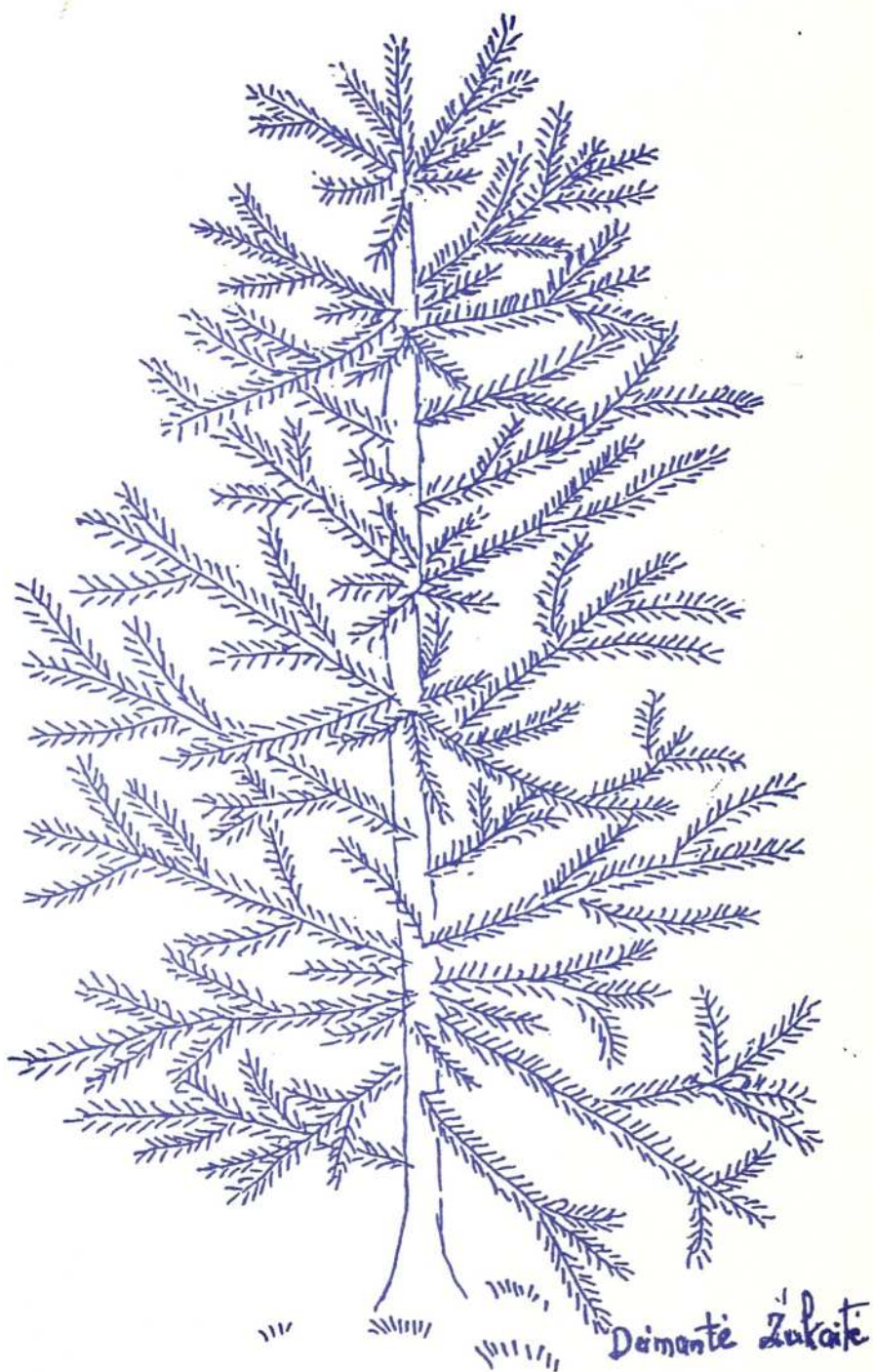
— Še, pasimaišyk, sidabras visus mikrobus užmuša.

— Tai ką, aš turėsiu gerti arbatą su nugaišusiais mikrobais?!

Justinas Marcinkevičius

Tai gražiai skambėjo žodžiai:
laukas, pieva, kelias, upė.
Tai gražiai iš jų išaugo
vienas žodis: Lietuva.

Jei esi tu geras vaikas
Ir moki jau skaityti, –
Yra pats laikas
EGLUTĘ užsakyti!